

СЕКЦІЯ 1

СОЦІАЛЬНІ СТРУКТУРИ ТА СОЦІАЛЬНІ ВІДНОСИНИ

ДОВГОТРИВАЛА СТІЙКІСТЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ: МІКРО-МЕЗО-МАКРОРІВНЕВІ ЧИННИКИ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ

UKRAINE'S CHRONIC RESILIENCE UNDER FULL-SCALE WAR: MICRO-MESO-MACRO DETERMINANTS AND SOCIO-ECONOMIC IMPLICATIONS

Стаття аналізує довготривалу стійкість України в умовах повномасштабної війни як багаторівневе явище, що трансформує соціальну згуртованість, інституційну спроможність та соціально-економічне позиціонування країни. Під довготривалою стійкістю пропонується розуміти специфічний тип резильєнтності, який в іноземному науковому дискурсі описується терміном *chronic resilience* – здатність суспільства підтримувати суб'єктність, координацію та функціональність в умовах тривалих несприятливих життєвих обставин. На відміну від англійського терміна, в українському контексті використання слова «хронічна» має небажану медичну конотацію, тому вживається нейтральне означення «довготривала», зі збереженням змісту *chronic resilience* без негативного відтінку.

Мета дослідження полягає в концептуалізації її емпіричному аналізі стійкості України в умовах повномасштабної війни. Робота розкриває взаємозв'язок між чинниками мікро-, мезо- та макrorівнів і їх вплив на соціально-економічний розвиток країни, зокрема її позиції у глобальних індексах.

Методично стаття спирається на структурований огляд літератури та теоретично орієнтований інтерпретативний аналіз вторинних кількісних і документальних джерел, зокрема загальнонаціональних опитувань щодо ідентичності, довіри й соціальної згуртованості, офіційних українських політичних документів про цифрове врядування, критичну інфраструктуру та глобальні цілі сталого розвитку (Sustainable Development goals, SDG).

З'ясовано, що на мікрорівні довготривала стійкість ґрунтується на когнітивно-ціннісних трансформаціях, кристалізації громадянської ідентичності та стійкому зсуві до внутрішнього локусу контролю. На мезорівні її підтримують щільні мережі соціального капіталу, волонтерства й цифрової солідарності, що виконують роль «валюти виживання» та інфраструктури повсякденного опору. На макrorівні довготривала стійкість спирається на селективну антикрихітність ключових інституцій – Збройних Сил, цифрової держави та критичної інфраструктури. Закцентовано, що довготривала стійкість України піддає уявлення про резильєнтність як короткочасне відхилення від «норми» та вимагає осмислення стійкості як тривалого структурного стану, у якому соціальні, інституційні та економічні ресурси одночасно виконують захисні й сигнальні функції. Констатовано, що

інтеграція мікро-мезо-макрорівневих чинників з глобальними індексами розвитку й рамках ESG (Environmental, Social, Governance – Довкілля, Суспільство, Управління) дає змогу трактувати довготривалу стійкість як елемент міжнародної кредитоспроможності та інвестиційної привабливості, а також як ресурс довгострокового соціально-економічного розвитку в умовах численних криз.

Ключові слова: довготривала стійкість, резильєнтність, соціальна згуртованість, соціальний капітал, повномасштабна війна, глобальні індекси розвитку, SDG.

This article analyses Ukraine's long-term resilience in the context of full-scale war as a multi-level phenomenon that transforms the country's social cohesion, institutional capacity and socio-economic positioning. Long-term resilience is understood here as a specific type of resilience, described in the international literature by the term 'chronic resilience' – the ability of a society to maintain agency, coordination and functionality under prolonged adverse living conditions. Unlike the English term, in the Ukrainian context the use of the word 'chronic' carries an undesirable medical connotation; therefore, the neutral term 'long-term' is used, preserving the meaning of chronic resilience without a negative undertone.

The purpose of the study is to conceptualize and empirically analyze Ukraine's resilience in the face of full-scale war. The work reveals the interconnectedness between micro-, meso-, and macro-level factors and their impact on the country's socio-economic development, particularly its position in global indices.

Methodologically, the article draws on a structured literature review and a theory-driven interpretative analysis of secondary quantitative and documentary sources, including nationwide surveys on identity, trust and social cohesion, official Ukrainian policy documents on digital governance, critical infrastructure and Sustainable Development goals (SDG).

It has been found that, at the micro-level, long-term resilience is based on cognitive and value-based transformations, the crystallisation of civic identity, and a sustained shift towards an internal locus of control. At the meso-level, it is supported by dense networks of social capital, volunteering and digital solidarity, which serve as a 'currency of survival' and the infrastructure of everyday resistance. At the macro level, long-term resilience relies on the selective antifragility of key institutions – the

УДК 316.354:316.4:355.01

DOI <https://doi.org/10.32782/hbts.83.1.1>

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Демків О.Б.

к.соціол.н., доцент, доцент кафедри соціології

Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID ID: 0000-0001-5233-0472

Кудринська Г.І.

к.соціол.н., доцент, доцент кафедри соціології

Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID ID: 0000-0003-3825-034X

Савчинський Р.О.

к.соціол.н., доцент, викладач кафедри практичної психології та педагогіки

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ORCID ID: 0000-0002-0678-1755

Armed Forces, the digital state and critical infrastructure.

It is demonstrated that Ukraine's long-term resilience challenges conventional notions of resilience as a short-term deviation from the 'norm' and requires an understanding of resilience as a sustained structural state in which social, institutional and economic resources simultaneously perform protective and signalling functions. It has been established that the

integration of micro-, meso- and macro-level factors with global development indices and ESG frameworks allows long-term resilience to be interpreted as an element of international creditworthiness and investment attractiveness, as well as a resource for long-term socio-economic development in the context of multiple crises.

Key words: *chronic resilience, long-term resilience, social cohesion, social capital, global development indices, full-scale war, SDG.*

Актуальність проблеми. Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 року – це не лише найбільший військовий конфлікт у Європі з часів Другої світової війни, а й тривале випробування на міцність соціального, економічного й інституційного потенціалу нашої країни. Готовність протистояти новим викликам стала нашою повсякденною практикою, а її ефективність безпосередньо залежить від того, наскільки українці здатні приймати реальність війни, конструювати нові способи соціальної взаємодії й ефективно використовувати наявні ресурси для підтримки своєї життєздатності в умовах екзистенційної кризи, зумовленої російською військовою агресією [8].

Дієвим способом виживання та збереження держави в таких умовах є резильєнтність. На відміну від типових кризових епізодів, які в науковій літературі з резильєнтності описуються як шоки з подальшим поверненням до рівноваги [11], український випадок демонструє формування стану, коли війна стає тривалою умовою повсякденного життя.

Метою дослідження є концептуалізація та емпіричний аналіз стійкості України в умовах повномасштабної війни. Робота розкриває взаємозв'язок між чинниками мікро-, мезо- та макrorівнів і їхній вплив на соціально-економічний розвиток країни, зокрема її позиції у глобальних індексах.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі резильєнтність (resilience) описують як здатність осіб, спільнот, інституцій та систем поглинати потрясіння, адаптуватися та трансформуватися у несприятливих умовах [13, 25]. Зокрема, А. Мастен трактує резильєнтність як «ordinary magic» – звичну здатність системи підтримувати розвиток завдяки поєднанню індивідуальних, сімейних, організаційних і контекстуальних ресурсів [25]. У соціально-екологічній традиції резильєнтність часто розуміється як здатність системи витримувати збурення й повертатися до попереднього стану або переходити до нової рівноваги. Проте такі підходи, здебільшого, базуються на припущенні про тимчасовий характер шоку, що не повною мірою відповідає тривалому стану війни.

У міждисциплінарних оглядах соціальну стійкість визначають як здатність системи, групи або суспільства протистояти загрозам, поглинати збурення, зберігати базові структури та трансформуватися задля кращого виживання в майбутньому [27]. М. Кек і П. Сақдаполрак виокремлюють три

ключові виміри соціальної стійкості: здатність до подолання труднощів (coping), адаптивну здатність (adapting) та трансформаційну здатність (transforming) [24]. У довготривалих кризах ці виміри не вибудовуються у просту послідовність, а співіснують тривалий час. Саме такою є ситуація України, де довготривала стійкість означає не разове подолання шоку, а підтримання життєдіяльності в умовах перманентної загрози.

Паралельно у дослідженнях глобальної полікризи наголошується на синхронних збоях у різних підсистемах – від енергетики до політики – які взаємно підсилюють одне одного [21]. Україна перебуває в епіцентрі такої полікризи, поєднуючи військовий вимір із економічними, демографічними й інституційними викликами. Це змушує переосмислювати стійкість не лише як внутрішню здатність системи, а й як характеристику її зовнішнього позиціонування у глобальних індексах та інвестиційних нарративах.

У цьому контексті довготривала стійкість України взаємодіє з глобальними цілями сталого розвитку (SDG) – індикаторами оцінки якого є: Індекс людського розвитку (Human Development Index, HDI), Глобальний інноваційний індекс Global Innovation Index (GII), Міжнародний індекс щастя (Happy Planet Index, HPI), Індекс економічної свободи (Index of Economic Freedom, IEF), Індекс екологічної ефективності (Environmental Performance Index, EPI), Індекс глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index, GCI) [16, 19, 26, 29, 34]. Ці інструменти, хоч і не розроблені для воєнних контекстів, впливають на рішення міжнародних партнерів та інвесторів. Дедалі більшого значення набувають також рамки ESG, у межах яких оцінюються соціальні, екологічні та управлінські аспекти діяльності державних і корпоративних акторів [15, 17, 18].

В українському кейсі довготривала стійкість проявляється як поєднання мікрорівневих когнітивно-ціннісних змін, мезорівневих мереж соціального капіталу та макrorівневої інституційної антикрихкості [12, 25, 28, 30].

Поєднання цих тривірневих соціальних чинників та позиціонування в глобальних індексах у межах одного кейсу довготривалої війни досі майже відсутнє [21, 29, 31]. Представлена стаття заповнює цю прогалину, пропонуючи інтерпретативну модель довготривалої стійкості України (*chronic resilience*).

Дослідження спирається на багаторівневий аналітичний підхід, що поєднує концептуальний

синтез із теоретично орієнтованим вторинним аналізом наявних кількісних та документальних джерел [25, 28, 29, 30]. Підхід є нееконометричним: ґрунтується на інтерпретативному порівнянні й теоретично обґрунтованому прочитанні показників, а не на побудові нових статистичних моделей.

Концепція дослідження включає три елементи. По-перше, концептуальний синтез літератури з резильєнтності, соціального капіталу, антикрихкості, ESG та ресурсно-орієнтованого підходу [12, 18, 25, 28, 30]. По-друге, вторинний аналіз даних національних опитувань та інституційних документів для емпіричного наповнення трирівневої моделі довготривалої стійкості. По-третє, порівняльне обрамлення, у межах якого реконструйована модель співвідноситься з динамікою України в глобальних індексах (HDI, IEF, GII, HPI, EPI, GCI).

Емпірична база складається з трьох груп джерел. Перша – дані загальнонаціональних опитувань Центру Разумкова щодо ідентичності, мови, гордості за громадянство, довіри до інституцій та віри в перемогу, а також показники соціальної згуртованості, громадянського обов'язку та сприйняття локальних інституцій (проект reSCORE Ukraine). Друга – офіційні інституційні та політичні документи про цифрову державну систему «Дія», План відновлення України, логістику евакуації й гуманітарних перевезень «Укрзалізниця», децентралізацію та місцеве самоврядування в умовах війни [2, 6, 33]. Третя – індикатори оцінки сталого розвитку (HDI, IEF, GII, HPI, EPI, GCI).

Аналіз здійснюється у три етапи. Спершу проводиться теоретично вмотивоване кодування та синтез літератури для побудови трирівневої моделі довготривалої стійкості як форми chronic resilience, що інтегрує мікрорівневе сенсоутворення, мезорівневі мережі та макрорівневі інституції [25, 28, 30]. Далі вторинний аналіз опитувальних і документальних даних використовується для емпіричного наповнення моделі, зокрема для фіксації тенденцій у громадянській ідентичності, довіри, соціальній згуртованості та інституційних відповідях на війну [2, 3, 4, 7, 35]. Нарешті, трирівнева модель співвідноситься з позиціями України в глобальних індексах і рамками ESG, що дає підстави інтерпретувати соціально-економічні наслідки довготривалої стійкості в міжнародній перспективі [29, 17, 18].

Результати дослідження.

1. Мікрорівень: когнітивно-ціннісні зміни та людський капітал. На мікрорівні довготривала стійкість України базується на глибокому переосмисленні війни як сталої умови життя [13, 25]. Замість очікування швидкого завершення конфлікту значна частина населення інтегрує ризик, втрати та невизначеність у власні ціннісні системи, трансформуючи страх у відчуття відповідальності та участі. Усвідомлення українцями цінностей держави, її незалежності та територіальної цілісності фіксується у зростанні громадян-

ської ідентичності, довіри до інституцій безпеки та горизонтальної згуртованості [3, 4, 7]. Зокрема, соціологічне опитування «Ідентичність громадян України: тенденції змін», реалізоване соціологічною службою Центру Разумкова з 6 по 12 червня 2024 року свідчить, що 91% опитаних зазначили, що «дуже пишаться» або «скоріше пишаться» своїм українським громадянством. Це доволі високий показник у порівнянні з попередніми роками (у 2015 р. – 68%; у 2010 р. – 62%, у 2000 р. – 62% опитаних) [3]. Високими є показники рівня довіри до державних інститутів безпеки. З початку повномасштабного вторгнення РФ, стабільно високою (перевищує 90%) є довіра до Збройних Сил України. У 2025 р. цей показник становив 93,5%. Це один із найвищих показників серед інших державних інститутів безпеки, хоча рівень довіри до них теж простежується доволі високий (до Державної служби з надзвичайних ситуацій – 85,5%; Національної гвардії України – 79%; Державної прикордонної служби – 74%; Служби безпеки України – 64%; Міністерства оборони України – 63%) [4].

Згуртованість українського суспільства слугує одним із найбільш дієвих факторів, який унеможливив агресивні плани росії. Результати опитування reSCORE Україна 2024 свідчать, що українське суспільство, попри триваючу війну та її виклики, залишається єдиним, особливо в горизонтальному вимірі соціальної згуртованості [7]. З початком повномасштабного вторгнення росії українці демонстрували високий рівень взаємопідтримки, налагоджували зв'язки, що існують і до тепер (48% за результатами опитування Rating Group. 2025) [1].

Ці когнітивно-ціннісні зміни формують людський капітал, здатний підтримувати довготривалі зусилля у переорієнтації й адаптації до порушеного ритму життя [20, 25]. Люди не лише «виживають» під час війни, а й активно переосмислюють свої ролі у сім'ї, на роботі, в громаді та у цифровому середовищі. Це посилює гнучкість ринку праці, готовність до інновацій та здатність засвоювати нові технології – аспекти, на яких наголошують HDI і GII [16, 32].

Однак тривалий мобілізаційний режим супроводжується ризиками емоційного виснаження, хронічного стресу й травмування [13, 20]. Без системної підтримки психічного здоров'я й соціально-психологічної реінтеграції ці фактори можуть підірвати довготривалу стійкість після завершення гострої фази війни. Це підкреслює важливість інтеграції питань психічного здоров'я в політику відновлення та ESG-стратегії компаній, які працюють в Україні [18, 31].

2. Мезорівень: соціальний капітал, волонтерство та цифрова солідарність. На мезорівні довготривала стійкість проявляється через щільні мережі соціального капіталу, волонтерства й цифрової солідарності, які виконують роль «валюти виживання». Р. Путнам розглядає соціальний капітал як сукупність норм взаємності, довіри та мереж

зв'язків, що полегшують координацію колективних дій [28]. Д.Олдрич і М.Мейер позиціонують соціальний капітал як сполучну тканину, що визначає здатність спільнот мобілізувати ресурси та відновлюватися після катастроф [10]. Дані reSCORE Ukraine свідчать про зростання почуття приналежності, громадянського обов'язку та довіри до локальних інституцій у 2021–2023 роках, що вказує на посилення горизонтальної та вертикальної згуртованості [7]. Ці мережі забезпечили швидку координацію евакуації, гуманітарної допомоги, медичної підтримки та закупівлі обладнання.

Волонтерська діяльність стає не стільки способом демонстрування активної громадянської позиції (як це відбувається, зазвичай, у мирний час), а нагодою зробити свій внесок у відстоювання незалежності держави [9].

Цифрова солідарність посилила потенціал низки мереж: сусідські чати, онлайн-платформи, краудфандинг і тимчасові логістичні ланцюги стали децентралізованою інфраструктурою, здатною перерозподіляти ресурси й інформацію швидше, ніж багато «традиційних» механізмів. Соціальні мережі й месенджери перетворилися з розважальних інструментів на ключові канали координації, взаємодопомоги й захисту від дезінформації [5]. У глобальному контексті ці конфігурації резонують із висновками World Happiness Report про важливість соціальної підтримки й довіри для суб'єктивного благополуччя, але в українському випадку вони отримують додатковий вимір як інфраструктура довготривалої стійкості [10, 19].

Для політики та ESG-рамки це означає, що інвестиції в цифрову інфраструктуру, медіаграмотність, платформи спільнот і безпечні канали комунікації є вкладом у фундамент довготривалої стійкості, а не периферійними «соціальними проектами». Компанії, які підтримують такі мережі – фінансово, технологічно або через політику відкритих даних, – безпосередньо впливають на здатність суспільства витримувати тривалу війну й відбудовуватися після неї [15, 18].

3. Макрорівень: інституційна адаптивність, цифрова держава і критична інфраструктура. На макрорівні довготривала стійкість України спирається на комплекс інституцій, які продемонстрували високий рівень адаптивності та вибіркової антикрихкості. Поняття антикрихкості вводить Н.Таліб для опису систем, які не лише витримують стрес, а й посилюються завдяки йому [30]. Збройні Сили України стали центральною інституцією довіри, що підтримує впевненість у майбутньому й легітимізує значні суспільні жертви. Високий рівень довіри до ЗСУ корелює з відносною стабільністю очікувань і готовністю громадян підтримувати оборонні зусилля.

Система цифрового урядування, побудована навколо «Дії», забезпечила безперервність надання послуг, ідентифікації та комунікації попри масове переміщення населення, втрату документів і руйнування офісів [2]. У термінах resource-

based view – це стратегічний ресурс держави, що посилює прозорість та адаптивність управління [12]. Він узгоджується з очікуваннями ESG щодо якості управління та підзвітності, а відтак позитивно впливає на сприйняття України міжнародними партнерами та інвесторами.

Критична інфраструктура, зокрема «Укрзалізниця», продемонструвала здатність швидко перебудуватися, забезпечивши масову евакуацію цивільних і гуманітарну логістику [33]. Це вимагало організаційного злагодження, гнучкого планування та координації з іншими інституціями, що є прикладом антикрихкої відповіді на стрес. Відповідно, довготривала стійкість на макрорівні постає результатом поєднання військових, цифрових та інфраструктурних чинників, які підтримують базову функціональність держави. У термінах ESG це означає, що «інфраструктура стійкості» – цифрові платформи, транспортні системи, децентралізоване врядування є спільним «продуктом» державної політики та корпоративних практик. Від того, наскільки бізнес інвестує в стійкість таких систем, залежать не лише соціальні результати, а й довгострокові можливості для самого бізнесу в високоризиковому середовищі [26, 22].

Таблиця синтезує авторську інтерпретативну модель довготривалої стійкості України як форми *chronic resilience*, побудовану на основі наявних теоретичних підходів та вторинного аналізу емпіричних даних.

Соціально-економічні наслідки довготривалої стійкості є двоїстими. З одного боку, війна зумовила масштабні втрати фізичного та людського капіталу, фінансовий тиск та залежність від зовнішньої допомоги. Це безпосередньо відображається на показниках ВВП, зайнятості й інвестиційної активності. З іншого боку, завдяки довготривалій стійкості суспільства й інституцій Україні вдалося зберегти базову функціональність держави, ринку праці та інноваційного сектору.

У SDG та інших індикаторах Sustainable Development Report простежується змішана динаміка: погіршення за низкою інфраструктурних і соціально-економічних показників поєднується з відносною стабільністю або навіть покращенням окремих індикаторів інституційної ефективності та цифрової трансформації [29, 34, 35]. HDI демонструє важливість підтримання інвестицій у людський капітал навіть у воєнних умовах [31]. GII фіксує потенціал України в сфері людського капіталу та досліджень, що може слугувати основою для післявоєнного розвитку за умов достатньої підтримки. World Happiness Report, чутливий до шоків, одночасно підкреслює роль соціальної підтримки й довіри як буферів, що пом'якшують негативні наслідки війни [19].

У Index of Economic Freedom та World Competitiveness Yearbook IMD відображено як структурні слабкості регуляторного середовища, так і потенційні переваги, пов'язані з інституційними реформами та цифровізацією [22, 26].

Таблиця 1

Трирівнева модель довготривалої стійкості України в умовах повномасштабної війни

Рівень	Основна увага	Ключові компоненти (приклади)	Роль у довготривалій стійкості
Мікрорівень	Когнітивно-ціннісні трансформації	Кристалізація громадянської ідентичності; внутрішній локус контролю; орієнтація на майбутнє; відчуття ефективності та суб'єктності	Формує внутрішню мотивацію до тривалого опору й щоденної адаптації, трансформуючи страх у відповідальність і суб'єктність
Мезорівень	Соціальний капітал та цифрова солідарність	Соціальний капітал «зв'язування», «мостів» та «зв'язків» з інституціями; волонтерські ініціативи; місцева взаємодопомога; цифрові платформи та канали	Координує індивідуальні мотивації в колективні практики взаємодопомоги, забезпечуючи горизонтальну координацію та швидкий перерозподіл ресурсів
Макрорівень	Інституційна адаптивність та антикрихіть	Збройні Сили України; цифрова державна екосистема (наприклад, «Дія»); децентралізоване місцеве врядування; критична інфраструктура (залізниці, служби екстреної допомоги, енергетика та комунікації)	Гарантує безперервність ключових функцій суспільства й економіки та створює інституційний каркас для стратегічної адаптації й відновлення

Джерело: авторська розробка.

У цьому контексті довготривала стійкість виступає економічним сигналом для міжнародних партнерів: країна, що зберігає керованість, прозорість і здатність до адаптації в умовах війни, сприймається як більш спроможна ефективно використовувати зовнішню допомогу й інвестиції.

Таким чином, довготривала стійкість України має подвійний соціально-економічний ефект: пом'якшує руйнівний вплив війни, але водночас потребує значних ресурсів, які могли б бути спрямовані на «мирний» розвиток. Стратегії відновлення, плани інтеграції у ЄС та міжнародні програми підтримки мають враховувати цю амбівалентність, розглядаючи довготривалу стійкість як актив, що передбачає інвестування, а не як «безкоштовний» ресурс.

Висновки. У статті запропоновано інтерпретативну модель довготривалої стійкості України в умовах повномасштабної війни, концептуально узгоджену з поняттям *chronic resilience* та адаптовану до українського контексту. Модель поєднує мікрорівневі когнітивно-ціннісні трансформації, мезорівневі мережі соціального капіталу й цифрової солідарності та макрорівневу інституційну адаптивність і антикрихіть. Показано, що ці чинники формують довготривалу здатність українського суспільства й інституцій підтримувати базову функціональність та планувати майбутнє в умовах перманентної загрози.

Теоретично дослідження уточнює розуміння резильєнтності, соціального капіталу та антикрихіть, демонструючи, що в умовах тривалої війни стійкість набуває характеру довготривалого структурного стану, а не тимчасової фази повернення до рівноваги. Український кейс розширює моделі *community resilience*, показуючи роль цифрової солідарності, децентралізованого вряду-

вання та ESG-регуляцій як елементів інфраструктури стійкості.

Практично результати вказують на необхідність розглядати довготривалу стійкість як стратегічний ресурс, інтегрований у політики відновлення, безпеки й розвитку, а також у ESG-стратегії бізнесу. Інвестиції в психічне здоров'я, людський і соціальний капітал, цифрове врядування, децентралізацію та критичну інфраструктуру мають розглядатися як вклад у довгострокову конкурентоспроможність і кредитоспроможність України. Для компаній це означає, що змістовні ESG-ініціативи, пов'язані з підтримкою громад і інфраструктур стійкості, є не лише етичним, а й стратегічним вибором.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з кількісною операціоналізацією довготривалої стійкості, включно з розробкою інтегрованих індексів, які поєднували б мікро-мезо-макрорівневі показники. Важливими є також порівняльні дослідження регіональних відмінностей всередині України та аналіз інших країн, що переживають тривалі конфлікти, задля кращого розуміння того, як довготривала стійкість трансформується у довгострокову соціально-економічну життєздатність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Всеукраїнське дослідження Rating Group «Проблеми соціальної згуртованості в Україні» (20-22 липня 2025 р.). Rating Group. URL: [https://cdn.prod.website-files.com/685c279caf66f4023ad2cab4/68d2e74afc9c7d9c3006007e_RG_SocResilience072025%20\(2\)_compressed.pdf](https://cdn.prod.website-files.com/685c279caf66f4023ad2cab4/68d2e74afc9c7d9c3006007e_RG_SocResilience072025%20(2)_compressed.pdf)
2. Звіт про результати роботи Міністерства цифрової трансформації України в 2022 році. Київ : Міністерство цифрової трансформації України, 2023. 25 с. URL: <https://storage.thedigital.gov.ua/files/2/62/c533ab6f6bc2ec3ca780f257703a262e.pdf>.

3. Ідентичність громадян України: тенденції змін (червень 2024р.). Центр Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/identychnist-gromadian-ukrainy-tendentsii-zmin-cherven-2024r>
4. Оцінка ситуації в країні, довіра до соціальних інститутів, політиків, посадовців та громадських діячів, ставлення до виборів під час війни, віра в перемогу (лютий–березень 2025 р.). Центр Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-sotsialnykh-institutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-stavlennia-do-vyboriv-pid-chas-viiny-vira-v-peremogu-liutyiberezen-2025r>
5. Панькова О., Касперович О. Українське волонтерство в умовах збройної агресії Російської Федерації: виклики та перспективи розвитку. *Економіка та держава*. 2022. С. 113–123.
6. План відновлення України: проєкт плану відновлення України (презентація українською) та матеріали за тематичними розділами / Ukraine Recovery Conference URC 2022. URL: <https://ua.urb-international.com/past-conferences/urb22/plan-vidnovlennya-ukraini>.
7. Соціальна згуртованість в Україні: тенденції за даними дослідження reSESCORE 2024 URL: https://api.scoreforpeace.org/storage/pdfs/Social-Cohesion-in-Ukraine_ukr_2024.pdf.
8. Чепурко Г. І., Соболев А. С. Соціальна резильєнтність в умовах воєнного стану. *Scientific Collection «InterConf»*, (206), С. 111–114. DOI: <https://doi.org/10.51582/interconf.2024.206>
9. Шайгородський, Ю. Солідарність: науково-практична концептуалізація феномену. *Суспільно-політична солідарність в Україні в умовах війни: монографія* / за ред. О. О. Рафальського та О. М. Майбороди. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2024. С. 9–31.
10. Aldrich, D. P., Meyer, M. A. Social capital and community resilience. *American Behavioral Scientist*, 2015. 59(2), P. 254–269.
11. Alexander, D.. *Natural disasters*. Routledge. Published in 2001 by Routledge Taylor & Francis Group. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315859149>
12. Barney, J. Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 1991. 17(1), P. 99–120.
13. Bonanno, G. A. The other side of sadness: What the new science of bereavement tells us about life after loss. New York: Basic Books. 2009.
14. Bronfenbrenner, U., Morris, P. A. The bioecological model of human development. *Handbook of child psychology: Theoretical models of human development* / 2006. 6th ed. Vol. 1. P. 793–828).
15. Carroll, A. B. The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. *Business Horizons*, 1991. 34(4). P. 39–48.
16. Dutta, S., Lanvin, B., Wunsch-Vincent, S. (Ред.). *Global Innovation Index 2023: Innovation in the face of uncertainty*. 2023.
17. EFRAG. *European Sustainability Reporting Standards*. 2023.
18. European Commission. *Directive (EU) 2022/2464 on corporate sustainability reporting*. 2022.
19. Helliwell, J. F., et al. *World Happiness Report 2024*.
20. Hobfoll, S. E. The theory of conservation of resources: Resource caravans and their pathways. *Traumatic stress and human rights*. 2014. P. 127–143.
21. Homer-Dixon, T., Rockström, J., Gaffney, O. Synchronous failure: The emerging global polycrisis. *Global Sustainability*. 2023.
22. IMD Business School. *World Competitiveness Yearbook 2024*. 2024.
23. ISO. (2010). *ISO 26000:2010. Guidance on social responsibility*.
24. Keck, M., Sakdapolrak, P. What is social resilience? Lessons learned and ways forward. *Erdkunde*. 2013. 67(1). P. 5–19.
25. Masten, A. S. *Ordinary magic: Resilience in development*. Guilford Press. URL: https://ocfcpacourts.us/wp-content/uploads/2020/06/Ordinary_Magic_Resilience_Process_000935.pdf
26. Miller, T., Kim, A. B., Roberts, J. M. *2024 Index of Economic Freedom*. The Heritage Foundation.
27. Moya, J. P., & Goenechea, M. (2022). Toward a unified conceptualization, definition, and characterization of social resilience. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(9), 5746.
28. Putnam, R.D. *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. Simon and Schuster, New York. 2000. DOI: <http://dx.doi.org/10.1145/358916.361990>
29. Sachs, J. D., et al. *Sustainable Development Report 2023*. Cambridge University Press. 2023.
30. Taleb, N. N. *Antifragile: Things that gain from disorder*. New York: Random House. 2012. 433 p.
31. UNDP. *Core government functions and local governance in times of crisis*. 2023.
32. United Nations Development Programme. *Human Development Report 2023/24*. 2024. URL: <https://hdr.undp.org/content/human-development-report-2023-24>
33. Ukrzaliznytsia. *2022 Annual Report: The railway in wartime*. 2023.
34. Wendling, Z. A., et al. *2022 Environmental Performance Index*. Yale Center for Environmental Law & Policy. 2022.
35. World Bank, Government of Ukraine, European Commission, & United Nations. *Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA2)*. 2023.

Дата першого надходження статті до видання: 31.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 25.05.2026